

Bijlage 3. Behandeling van de adviezen bij het ministerieel besluit tot voorlopige opheffing van de bescherming als monument van Brouwerij De Kroon in Huldenberg (Neerijse)

Provincie: Vlaams-Brabant

Gemeente: Huldenberg, 3de afdeling, Neerijse, sectie B

Objectnummer: 4.01/24045/146.1

-

Dossiernummer: 4.001/24045/102.1

Omschrijving:

Brouwerij De Kroon, Beekstraat 20

Mij bekend om gevoegd te worden bij het besluit van heden:

Brussel, 29/09/23

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Getekend door: Matthias Diependaele (Sig)
Getekend op: 2023-09-29 08:59:45 +02:00
Reden: Ik keur dit document goed

Matthias DIEPENDAELE

1. Adviezen uitgebracht voorafgaand aan de voorlopige opheffing

1.1. Advies uitgebracht door de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE)

Het advies werd gevraagd op 17 mei 2023.

De VCOE bracht op 8 juni 2023 een voorwaardelijk gunstig advies uit voor de voorlopige opheffing van de bescherming als monument en de voorlopige bescherming als monument van Brouwerij De Kroon in Huldenberg (Neerijse). Het advies maakt integraal deel uit van het opheffingsdossier.

Behandeling van het advies (aspecten met betrekking tot de opheffing):

De commissie vraagt voor de voorlopige opheffing van de bescherming als monument en de voorlopige bescherming als monument van Brouwerij De Kroon in Huldenberg (Neerijse) te onderzoeken of met betrekking tot de procedurekeuze een wijziging van de oorspronkelijke bescherming niet meer aangewezen is en om de keuze van procedure in het ministerieel besluit en het inhoudelijke dossier te motiveren.

Behandeling van het advies: Het Onroerenderfgoeddecreet voorziet in art. 6.2.1. tot en met art. 6.2.8. de mogelijkheid om een besluit tot definitieve bescherming te wijzigen. Een wijzigingsbesluit laat echter niet toe om een bescherming uit te breiden. De herbescherming van de Brouwerij De Kroon voorziet immers niet alleen in de schrapping van enkele onderdelen die ofwel over onvoldoende erfgoedwaarde beschikken ofwel bij verbouwwerken hun erfgoedwaarde hebben verloren, maar voegt ook omwille van de typische configuratie en semi-geslotenheid de brouwerijkoer toe. Een nieuwe bescherming als monument gevolgd door een opheffing van de uit 2003 daterende bescherming als monument is procedureel de enige mogelijkheid voor een actualisatie van de bescherming om tot een beter beheerskader te komen voor het behoud van de nog aanwezige erfgoedwaarden van de site.

De commissie meent dat het opheffingsdossier vooralsnog onvoldoende is gemotiveerd. Volgens de commissie kan de rechtsgrond 'algemeen belang' niet zonder meer ingeroepen worden om het zuidelijke bijgebouw met voormalige paardenstal en het verbouwde bijgebouw ten zuiden van de brouwerijvleugel uit de nieuwe geactualiseerde bescherming te weren. Het dossier concretiseert niet waarom de erfgoedwaarden van deze twee gebouwdelen ontoereikend zouden zijn voor een verderzetting van de bescherming. Ook brengt de fotoregistratie bij het opheffingsdossier de huidige toestand niet in beeld.

Behandeling van het advies: Het bijgebouw met paardenstal ten zuiden van het kantoorgebouw was voor de bescherming van 2003 reeds in grote mate aangepast door allerlei verbouwwerken. Niet alleen de vele bouwsporen in de westgevel illustreren dit maar ook de compartimentering van het interieur en het daarbij ingebrachte betonnen plafond. Enkel de paardenstal behield nog enige erfgoedwaarde, doch deze is onvoldoende zeldzaam en representatief om vandaag nog voor bescherming in aanmerking te komen. Het bijgebouw ten zuiden van de brouwerijvleugel werd in het kader van de vergunde herbestemming gesloopt en als een nieuw, met cortenstaal bekleed volume opgetrokken. Precies omdat dit bijgebouw amper erfgoedwaarde had, werd deze transformatie vergund. Beide bijgebouwen worden in het inhoudelijk dossier bij de bescherming in 2003 zelfs niet vermeld, laat staan beschreven. Deze bijkomende motivering wordt opgenomen in het inhoudelijk dossier bij de opheffing van de bescherming en aan de fotoregistratie worden enkele foto's toegevoegd.

Artikel 6.2.1., 3° van het Onroerenderfgoeddecreet, waarbij een besluit tot definitieve bescherming geheel of gedeeltelijk kan worden gewijzigd of opgeheven omwille van het

algemeen belang, vormt dan ook de rechtsgrond voor de opheffing van de bescherming van beide bijgebouwen.

De commissie deelt mee een concrete motivering te missen voor de roerende goederen waarvan de opheffing van bescherming voorgesteld wordt en die niet opnieuw beschermd worden als cultuurogoed. De commissie betreurt niet alleen dat de lijst van de roerende goederen bij het beschermingsdossier uit 2003 niet bij het dossier is gevoegd maar meent ook geen enkel zicht te hebben op welke roerende goederen verdwenen zijn, aan erfgoedwaarde inboetten, of niet (langer) aan de criteria voor cultuurogoederen voldoen, en wat hiervoor de achterliggende redenen zijn. Tegelijk kan de commissie niet nagaan of er bepaalde cultuurogoederen voor de eerste maal voor bescherming voorliggen. Het is voor de commissie ook onduidelijk waarom de uitsluiting in de nieuwe bescherming van een aantal cultuurogoederen nodig is voor het 'adequaate beheer' van de site. In dit verband vraagt de commissie zich af waarom de twee Opel Blitz-vrachtwagens uit 1955, expliciet vermeld in het beschermingsbesluit van 2002, niet langer beschermenswaardig zijn. En waarom aan de aanwezige Shell-benzinepomp wel een industrieel-archeologische waarde wordt toegekend. Een gelijkaardige vraag stelt de commissie bij de uitsluiting van het accijnsboek terwijl het accijnzenlessenaartje opnieuw beschermd wordt. De commissie benadrukt het belang van een consistente en transparante aanpak inzake het selecteren, evalueren en actualiseren van cultuurogoederen en vraagt om een gemotiveerde toetsing op basis van eenduidige criteria en ten opzichte van het geheel aan historisch materieel op de site.

Behandeling van het advies: In het inhoudelijke dossier bij de bescherming in 2003 werd een zeer uitgebreide lijst van roerende goederen opgenomen. Sommige zijn vandaag niet meer aanwezig. Andere hebben sterk ingeboet aan erfgoedwaarde, hebben onvoldoende industrieel-archeologische waarde, zijn onvoldoende noodzakelijk voor een goede werking van de brouwerij en/of te weinig verbonden met de ter plaatse aanwezige vaste elementen van de brouwerijinstallatie. Om op basis van het Onroerenderfgoeddecreet erkend te worden als cultuurogoederen moeten de roerende goederen echter omwille van hun erfgoedwaarde van algemeen belang zijn, een bijzondere band hebben met het gebouw, ofwel ontworpen zijn voor of vervaardigd zijn met het beschermd goed ofwel gerelateerd zijn aan de functie van het beschermd goed, en aantoonbaar historisch verbonden zijn met het beschermd goed. De toetsing van de in 2003 opgelijste roerende goederen aan deze erkenningsvoorwaarden leidde tot de in bijlage 3 bij het ministerieel besluit gevoegde selectie van cultuurogoederen. Daarbij zijn geen roerende goederen die voor de eerste maal worden beschermd. De roerende goederen uit de lijst van 2003 die niet langer werden weerhouden staan vermeld in het inhoudelijke dossier bij het opheffingsbesluit. Omdat de erfgoedwaarde van de Brouwerij De Kroon ligt in haar materialiteit van een voor het interbellum typische semi-ambachtelijke brouwerij, werden de twee Opel Blitz-vrachtwagen als exponenten van het na de Tweede Wereldoorlog geïndustrialiseerde brouwbedrijf niet langer voor bescherming weerhouden. De Shell-pomp op de brouwerijkoer waarnaar de commissie verwijst en inderdaad ook dateert uit deze naoorlogse periode, is echter geen roerend maar een onroerend erfgoedelement dat buiten de weging als cultuurogoed valt. Papieren roerende elementen zoals het accijnsboek worden nooit als cultuurogoed opgenomen. De aanwezigheid van een accijnzenlessenaartje is eigen aan een brouwzaal, daar de accijnsbeambte te allen tijde de densiteit van een beslag moest kunnen controleren. Daarom is dit lezenaartje wel opgenomen als cultuurogoed.

De commissie stelt dat het opheffingsbesluit zich voor de op heden beschermde onderdelen en roerende goederen waarvan de erfgoedwaarden verloren of onherroepelijk aangetast zijn moet baseren op artikel 6.2.1, 1° van het Onroerenderfgoeddecreet. Ook suggereert de commissie om in het opheffingsbesluit te verwijzen naar artikel 6.2.1., 4° en artikel 6.2.1., 5°.

Behandeling van het advies: Voor de opheffing van de bescherming als monument van de Brouwerij De Kroon wordt artikel 6.2.1., 3° ingeroepen. Deze rechtsgrond, waarbij een besluit tot definitieve bescherming geheel of gedeeltelijk kan worden gewijzigd of opgeheven omwille van het algemeen belang, is binnen de context van dit dossier evenzeer toepasbaar voor wat de roerende goederen betreft die zijn opgelijst in het inhoudelijke dossier bij de bescherming van 2003. Deze opheffing gaat immers gepaard met een her-bescherming van de Brouwerij De Kroon met inbegrip van een op basis van het Onroerendergoeddecreet samengestelde lijst van cultuurgooderen. Een verwijzing in het opheffingsbesluit naar artikel 6.2.1., 4° ("het goed beheer vereist de toevoeging van gegevens zoals vermeld in artikel 6.1.14, 7° tot en met 9°") en artikel 6.2.1., 5° ("de toevoeging als bijlage van een lijst van cultuurgooderen die integrerend deel uitmaken van een beschermd goed...") is niet aangewezen. Procedureel gaat het immers niet om een wijzigingsbesluit maar om een her-bescherming van een reeds beschermd goed waarvan de oude bescherming als monument terzeldertijd wordt opgeheven.

De commissie merkt op dat er in het inhoudelijk opheffingsdossier sprake is van een beheersplan. Indien dit beheersplan effectief werd opgemaakt vraagt ze dit verder toe te lichten onder 'hoofdstuk 3. Beheersvisie' van het inhoudelijk dossier en ook de beheersdoelstellingen in ditzelfde hoofdstuk nader toe te lichten.

Behandeling van het advies: Voor het beschermd monument Brouwerij De Kroon is nog geen beheersplan opgemaakt en goedgekeurd. De opmaak van het beheersplan beperkt zich tot een aanzet. Voor de afwerking ervan wordt gewacht op de nieuwe bescherming als monument van de brouwerij. Zodoende kan het beheersplan zich volledig enten op het richtinggevende ministerieel besluit en de daarin vastgelegde beheersdoelstellingen.

De commissie formuleert enkele detailopmerkingen. Het afbakeningsplan bij het ministerieel besluit tot voorlopige opheffing geeft verkeerdelijk de nieuwe bescherming weer in plaats van de op te heffen bescherming uit 2003 en dient dus gecorrigeerd te worden. Ook vraagt de commissie het inhoudelijk dossier te vervolledigen met actieve hyperlinks naar het beschermingsbesluit uit 2003, het aanduidingsobject in de vastgestelde inventaris en het erfgoedobject in de wetenschappelijke inventaris.

Behandeling van het advies: Het afbakeningsplan bij het opheffingsbesluit is inderdaad verkeerd en wordt aangepast aan de afbakening van de bescherming in 2003. In het inhoudelijk dossier bij het opheffingsdossier worden de gevraagde hyperlinks voorzien.

Conclusie: het advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier bij het ministerieel besluit en op het ministerieel besluit tot voorlopige opheffing.

Het inhoudelijke dossier werd als volgt aangepast:

- In rubriek 2.1. Evaluatie van de opheffing van de bescherming' werd de tweede paragraaf aangevuld met: "Het bijgebouw met paardenstal ten zuiden van het kantoorgebouw was voor de bescherming van 2003 reeds in grote mate verminkt door allerlei verbouwingwerken. Niet alleen de vele bouwsporen in de westgevel illustreren dit maar ook de compartimentering van het interieur en het daarbij ingebrachte betonnen plafond. Enkel de paardenstal behield nog enige erfgoedwaarde, doch deze is onvoldoende zeldzaam en representatief om vandaag nog voor bescherming in aanmerking te komen. Het bijgebouw ten zuiden van de brouwerijvleugel werd in het kader van de vergunde herbestemming gesloopt en als een nieuw, met cortenstaal bekleed volume opgetrokken. Precies omdat dit bijgebouw amper erfgoedwaarde had, werd deze transformatie vergund. Beide bijgebouwen worden in het inhoudelijk dossier bij de bescherming in 2003 zelfs niet vermeld, laat staan beschreven."

- De hyperlinks naar het beschermingsbesluit van 2003, het aanduidingsobject in de vastgestelde inventaris en het erfgoedobject in de wetenschappelijke inventaris werden voorzien in het inhoudelijke dossier.

Het ministerieel besluit werd als volgt aangepast:

- In het afbakeningsplan in bijlage 1 bij het ministerieel besluit werd de afbakening van de bescherming van 2003 opgenomen.
- Aan de fotoregistratie in bijlage 2 bij het ministerieel besluit worden twee foto's toegevoegd van het bijgebouw met paardenstal en het bijgebouw ten zuiden van de brouwerijvleugel.

1.2. Conclusie voorafgaand aan de voorlopige opheffing

Het uitgebrachte advies heeft invloed op het inhoudelijke dossier en het ministerieel besluit.

Het inhoudelijke dossier werd als volgt aangepast:

- In rubriek 2.1. Evaluatie van de opheffing van de bescherming' werd de tweede paragraaf aangevuld met: "Het bijgebouw met paardenstal ten zuiden van het kantoorgebouw was voor de bescherming van 2003 reeds in grote mate verminkt door allerlei verbouwingswerken. Niet alleen de vele bouwsporen in de westgevel illustreren dit maar ook de compartimentering van het interieur en het daarbij ingebrachte betonnen plafond. Enkel de paardenstal behield nog enige erfgoedwaarde, doch deze is onvoldoende zeldzaam en representatief om vandaag nog voor bescherming in aanmerking te komen. Het bijgebouw ten zuiden van de brouwerijvleugel werd in het kader van de vergunde herbestemming gesloopt en als een nieuw, met cortenstaal bekleed volume opgetrokken. Precies omdat dit bijgebouw amper erfgoedwaarde had, werd deze transformatie vergund. Beide bijgebouwen worden in het inhoudelijk dossier bij de bescherming in 2003 zelfs niet vermeld, laat staan beschreven."
- De hyperlinks naar het beschermingsbesluit van 2003, het aanduidingsobject in de vastgestelde inventaris en het erfgoedobject in de wetenschappelijke inventaris werden voorzien in het inhoudelijke dossier.

Het ministerieel besluit werd als volgt aangepast:

- In het afbakeningsplan in bijlage 1 bij het ministerieel besluit werd de afbakening van de bescherming van 2003 opgenomen.
- Aan de fotoregistratie in bijlage 2 bij het ministerieel besluit worden twee foto's toegevoegd van het bijgebouw met paardenstal en het bijgebouw ten zuiden van de brouwerijvleugel.